

سرمقاله

اقتصاد تنگه هرمز: ظرفیت‌های درآمدی ایران از عوارض عبور دریایی

از جمله راهنمایی دریایی (Pilotage)، یدک‌کشی و خدمات ایمنی، هزینه‌هایی از کشتی‌های عبوری دریافت می‌کند. این درآمدها سالانه صدها میلیون دلار برای اقتصاد ترکیه ایجاد می‌کند و در سال‌های اخیر با اصلاح تعرفه‌ها افزایش یافته است. هرچند چارچوب حقوقی این تنگه‌ها تحت «کنوانسیون مونتر» تعریف شده و امکان اخذ عوارض مستقیم عبور محدود است، اما تجربه ترکیه نشان می‌دهد مدیریت هوشمندانه تنگه‌های راهبردی می‌تواند به یک منبع پایدار درآمدی تبدیل شود. در مجموع، ظرفیت اقتصادی تنگه هرمز فراتر از نقش سنتی آن به‌عنوان یک مسیر عبور انرژی است. طراحی یک نظام تعرفه‌ای مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی، همراه با توسعه خدمات دریایی، لجستیکی و ایمنی، می‌تواند علاوه بر ایجاد درآمدی بین ۱۴ تا ۲۰ میلیارد دلار در سال، نقش ایران را در حکمرانی اقتصاد دریایی منطقه تقویت کند و مهم‌ترین تأثیر این نظام مالی را میتوان در متعادل کردن تحریم‌ها دانست و همچنین یکی از منابع مالی برای جبران خسارات جنگ اخیر حساب کرد. چنین رویکردی مستلزم توجه همزمان به ملاحظات حقوق بین‌الملل دریاه، تعامل با کشور عمان و سایر کشور های منطقه و ایجاد زیرساخت‌های مدیریتی و نظارتی پیشرفته در حوزه حمل‌ونقل دریایی است. ♦

و برای سایر کالاهای عوارض ۱ درصدی در نظر گرفته می‌شود. از آنجا که بخش بزرگی از ارزش تجارت عبوری از تنگه هرمز مربوط به انرژی است، این مدل درآمد بیشتری ایجاد می‌کند و برآوردها نشان می‌دهد می‌تواند به حدود ۱۹ میلیارد دلار در سال برسد. این رویکرد از نظر اقتصادی منطقی تر است، زیرا کالاهای انرژی معمولاً ارزش بالاتر و حساسیت ژئوپلیتیکی بیشتری دارند. سناریوی سوم رویکردی ترکیبی و پیچیده‌تر دارد. در این مدل، کشورها بر اساس سطح ریسک یا روابط اقتصادی در چند دسته طبقه‌بندی می‌شوند و همچنین میان محموله‌های انرژی و غیرانرژی تفکیک صورت می‌گیرد. نرخ عوارض در این ساختار می‌تواند بین ۰.۵ تا ۲.۵ درصد متغیر باشد. چنین مدلی علاوه بر کارکرد درآمدی، قابلیت استفاده به‌عنوان ابزار سیاست‌گذاری تجاری و ژئوپلیتیکی را نیز دارد. برآوردها نشان می‌دهد در صورت اجرای این مدل، درآمد سالانه می‌تواند به حدود ۱۹.۶ میلیارد دلار برسد. برای درک بهتر این موضوع، می‌توان به تجربه تنگه‌های راهبردی دیگر در جهان اشاره کرد. یکی از نمونه‌های قابل توجه، تنگه‌های بسفرو داردانل در ترکیه است که مسیر اتصال دریای سیاه به مدیترانه محسوب می‌شوند. ترکیه بر اساس مقررات دریانوردی و خدماتی که به کشتی‌ها ارائه می‌دهد،

تنظیم‌گرانه برای ایران، اهمیت فزاینده‌ای یافته است. بر اساس برآوردهای مبتنی بر ارزش سالانه محموله‌های عبوری، اگر ایران نظامی برای دریافت عوارض از تردد کشتی‌ها طراحی کند، ظرفیت درآمدی قابل توجهی ایجاد می‌شود. ارزش تقریبی کالاهای عبوری از تنگه هرمز سالانه صدها میلیارد دلار برآورد می‌شود و بخش عمده آن به صادرات نفت، گاز و محصولات پتروشیمی کشورهای حوزه خلیج فارس مربوط است. در چنین چارچوبی، سه سناریوی اصلی برای طراحی نظام عوارض قابل تصور است. در سناریوی نخست، ساده‌ترین مدل اعمال می‌شود: دریافت عوارض معادل یک درصد از ارزش تمامی محموله‌های ورودی و خروجی از تنگه. با توجه به حجم تجارت عبوری، چنین مدلی می‌تواند سالانه حدود ۱۳.۴ میلیارد دلار درآمد ایجاد کند. مزیت این الگو سادگی اجرایی و شفافیت در محاسبه است، زیرا همه کشتی‌ها تحت یک نرخ یکسان قرار می‌گیرند. با این حال، این روش انعطاف‌پذیری کمتری در مواجهه با تفاوت ارزش و حساسیت محموله‌ها دارد. سناریوی دوم بر تمایز میان کالاهای انرژی و سایر کالاهای استوار است. در این مدل، برای محموله‌های نفت، گاز و محصولات پتروشیمی عوارض ۲ درصدی

♦ | تنگه هرمز یکی از مهم‌ترین گلوگاه‌های انرژی در جهان محسوب می‌شود. برآوردهای بین‌المللی نشان می‌دهد روزانه حدود ۲۰ تا ۲۱ میلیون بشکه نفت و فرآورده‌های نفتی، معادل نزدیک به یک پنجم تجارت جهانی نفت، از این گذرگاه دریایی عبور می‌کند. علاوه بر نفت خام، حجم قابل توجهی از صادرات گاز طبیعی مایع (LNG)، قطر، فرآورده‌های پتروشیمی، مواد معدنی و کالاهای عمومی نیز از این مسیر به بازارهای جهانی منتقل می‌شود. بر اساس داده‌های کشتیرانی بین‌المللی، روزانه به طور متوسط بین ۹۰ تا ۱۰۰ کشتی از تنگه هرمز عبور می‌کنند که معادل حدود ۳۵ تا ۳۶ هزار کشتی در سال است؛ رقمی که نشان‌دهنده تمرکز قابل توجه جریان تجارت جهانی در این گذرگاه باریک دریایی است. چنین تمرکزی از جریان انرژی و تجارت، تنگه هرمز را به یکی از حیاتی‌ترین نقاط راهبردی اقتصاد جهانی تبدیل کرده است. با شروع جنگ تحمیلی سوم، ایران برای دفاع از خود در با تجاوزکاران، کنترل تنگه را بدست گرفت. از عبورو مرور کشتی های مرتبط با کشور متخاصم جلوگیری کرد و به دنبال شکل گیری نظام حقوقی و اقتصادی جدید در منطقه غرب آسیا علی الخصوص تنگه هرمز میباشد. در این چارچوب، بحث درباره امکان ایجاد نظام عوارض عبور (Transit Fees) برای کشتی‌های عبوری، به‌عنوان یک ابزار درآمدی و

تحولات بازار جهانی نفت

احیای عرضه نفت خلیج فارس و گلوگاه‌های لجستیکی پس از اختلال تولید

شده است. برآوردهای گلدمن ساکس نشان می‌دهد ظرفیت نفتکش‌های خالی در خلیج فارس به حدود ۱۳۰ میلیون بشکه کاهش یافته که نسبت به شرایط پیشین نزدیک به ۵۰ درصد افت را نشان می‌دهد. این کاهش ظرفیت شناور عملاً سرعت تخلیه ذخایر و انتقال محموله‌های نفتی به بازارهای مصرف را پس از ازسرگیری صادرات محدود می‌کند.

در نتیجه، حتی در سناریوی ثبات نسبی امنیتی، بازگشت عرضه منطقه به سطح پیشین به احتمال زیاد به‌صورت تدریجی و همراه با اصطکاک‌های لجستیکی رخ خواهد داد. چنین وضعیتی می‌تواند در کوتاه‌مدت به افزایش حساسیت بازار جهانی نفت نسبت به اختلالات منطقه‌ای و تشدید نوسانات قیمتی منجر شود، زیرا ظرفیت واکنش سریع تولیدکنندگان برای جبران شوک‌های عرضه محدودتر از شرایط عادی خواهد بود.

رصد سیاسی انرژی

درمقابل، وی ابزارهای آمریکا را بیشتر در حوزه مدیریت تقاضا و تنظیم بازار ارزیابی کرده است. از نگاه او، واشنگتن پیش‌تر بخشی از ذخایر راهبردی نفت خود را برای کنترل بازار آزاد کرده و در حوزه مدیریت مصرف و کاهش تقاضای انرژی نیز اقداماتی انجام داده است. دکتر قالیباف در ادامه با اشاره به عامل فصلی تقاضای انرژی در آمریکا، افزایش مصرف سوخت در فصل تعطیلات تابستانی را یکی از متغیرهای مهم بازار دانسته و به‌صورت کنایه‌آمیز نوشته است که مگر آنکه ایالات متحده بخواهد تعطیلات تابستانی را لغو کند. این اظهارات در مجموع در چارچوب رقابت روایت‌ها درباره توان تأثیرگذاری طرفین بر بازار جهانی انرژی مطرح شده و تلاش دارد نشان دهد از دید برخی مقامات ایرانی، ابزارهای ژئوپلیتیکی و زیرساختی در حوزه عرضه انرژی همچنان می‌تواند به‌عنوان اهرم فشار در معادلات انرژی بین‌المللی مطرح باشد.

دکتر محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی، در واکنش به اظهارات ترامپ درباره «کارت‌های بازی» در تقابل اقتصادی و انرژی، با انتشار متنی در شبکه اجتماعی ایکس تلاش کرد معادله‌ای از ابزارهای طرفین در بازار جهانی نفت و انرژی ارائه دهد و این نکته را منتقل کند که کارت‌های بازی آمریکا تمام شده اما ایران کارتهای زیادی برای بازی کردن دارد. او در این چارچوب، کارت‌های موجود را به دو دسته «عرضه» و «تقاضا» تقسیم کرد.

به روایت دکتر قالیباف، ایران در سمت عرضه همچنان ابزارهای مهمی در اختیار دارد؛ از جمله ظرفیت تأثیرگذاری برگذراگه‌های راهبردی انرژی مانند تنگه هرمز که به گفته او تا حدی به کار گرفته شده، همچنین تنگه باب‌المندب و مسیرهای خطوط لوله نفت که هنوز به‌طور کامل مورد استفاده قرار نگرفته‌اند. به اعتقاد او این عوامل می‌توانند بر جریان عرضه جهانی نفت و امنیت انتقال انرژی اثرگذار باشند.



محمدباقر قالیباف | MB Ghalibaf
@mb_ghalibaf

They brag about the cards.

Let's see:
Supply Cards= Demand Cards

SOH (partly played)+BEM(unplayed)
+Pipelines(unplayed)= Inv Release (played)
+Demand Destruction (partly played)+ 🕒 More
Price Adj (to come)

Add summer vacation to the right unless they want to cancel it for the US!

خبرخوان

● با افزایش قیمت انرژی؛ ۵۰ هزار معامله مسکن در آمریکا هواسد

دیلی میل نوشت: بازار مسکن آمریکا تحت تأثیر رشد قیمت انرژی و افزایش نرخ وام مسکن ناشی از جنگ ایران با افت قابل توجهی مواجه شده. بیش از ۵۰ هزار معامله خرید خانه در آمریکا طی چند هفته فروپاشید.

● ایران ۴.۶ میلیون بشکه نفت دیگر صادر کرد

تانکرز ترکز نوشت: ایران ۴.۶ میلیون بشکه نفت خام در پایانه‌های نفتی خود بارگیری کرد. به نظر می‌رسد چهار میلیون بشکه نفت ایران، بار دیگر از محاصره ارتش تروریستی آمریکا عبور کرده است.